

במשנה מדובר על המעלה הכללית דבנות ירושלים, שכולם הם ממשפחת האבות והאימהות וכו' - "תן עיניך במשפחה". ובברייתא מדובר על המעלות פרטיות. והנה המחול דבנות ירושלים מבטא את האחדות שבהם שמצד (א) הנקודה הכללית (כהמשנה), (ב) ומצד הפרטים (כהברייתא).

איתא במשנה בסיום מסכת תענית: "לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב וכיום הכיפורים שבהם בנות ירושלים יוצאות וכו' מה היו אומרות בחור שא נא עיניך וכו' אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה וכו' שקר החן והבל היופי וכו' תנו לה וכו'". ובברייתא: "יפיפות כו' תנו עיניכם ליופי כו' מיוחסות תנו עיניכם במשפחה כו' מכוערות כו' קחו מקחכם לשם שמים".

וצריך להבין איך אומרת המשנה שכל בנות ירושלים היו אומרים "תן עיניך במשפחה" (הרי לא כולם היו מיוחסות)?

והנה, בהמשך לזה אומרת הגמרא "עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים כו' וכל אחד מראה באצבעו שנאמר ואמר ביום ההוא הנה אלוקינו זה וכו'". והנה על "מראה באצבעו" מפרש רש"י: "ואומר זה ה' וגו'". וצריך לומר שההוספה של רש"י על דברי הגמרא הוא שלדעתו הצדיקים יאמרו "זה ה' קוינו לו". דלא כתוספות שמשמיט את המילה "ואומר", מפני שסובר שהצדיקים רק יראו באצבע.

והביאור בכל זה: במשנה מדובר על המעלה הכללית דכל בנות ירושלים, שכולם הם ממשפחת האבות והאימהות וכו', ולכן כולם אומרות "תן עיניך במשפחה". וכל אחת היא "אשה יראת ה'". וזהו "שא עיניך וראה", שצריך להסתכל בשורש, "שא עיניך", ואז רואים שכולם הם "אשה יראת ה'".

ובברייתא מדובר על המעלות פרטיות, דיופי גשמי ורוחני, מיוחסות, ומכוערות פירושו שאין להם מעלה בגילוי אך זה גופא מעורר אותם במרירות ותשובה עד שדוקא הם אומרים ומבינים שצריך להיות "קחו מקחכם לשם שמים".

והנה המחול דבנות ירושלים מבטא את האחדות שבהם – כדמוכח מזה ש"היו יוצאין בכלי לבן שאולים כדי שלא לבייש את מי שאין לו" – ובאחדות ישנם ב' ענינים (א) מצד הנקודה הכללית שבכולם, כמבואר במשנה, (ב) ומצד הפרטים שבהם שכולם כאחד מתאחדים - כהברייתא. ובהמשך להברייתא מביאה הגמרא את ה"מחול לצדיקים" שכל אחד "מראה באצבעו" – לפי השגתו.

אך בזה גופא, הנה, לרש"י כל אחד היה אומר, שהיה משפיע ממעלתו הפרטית לכל שאר הצדיקים. אך לתוספות, כשהקב"ה באמצע אי אפשר להיות "ואומר", שאי אפשר לכל צדיק להשפיע ממדרגתו, כי מחול הוא עיגול שאין בו ראש וסוף, זאת אומרת שהנקודה העצמית דכל מדרגה מאירה וממילא במחול האחדות יכול להיות רק באופן הראשון - מצד הענין הכללי שבכולם - אך מצד הפרטים אי אפשר להיות התכללות (במחול) ואדרבא כל אחד נכוח מחופתו של חברו.